

Věroslava Tkáčová vzpomíná

Autorský tým: Matěj Madra, Josef Pospíšil
Pedagogické vedení: Mgr. Vendula Navrátilová

Paní Věroslava Tkáčová se narodila 26. září 1924 v Ostravě - Michálkovicích. Poklidné dětství prožila se svými rodiči a s bratrem v Ostravě - Mariánských Horách. Její maminka byla v domácnosti a tatínek byl řidičem. Události druhé světové války prožívala jako mladá dívka a ještě si přesně pamatuje na den, kdy Němci obsadili naše území.

Paní Tkáčová: Do dnes tedy mám v mysli, když jsem šla poprvé do školy, v ten den a Němci tady u nádraží v Mariánských Horách stáli vojáci a snažili se na nás na mladé 15ti leté holky usmívat a dodnes si pamatuji, jak jsme plakaly.

Perzekuce ze strany Němců se přímo dotkly mnohých členů rodiny paní Tkáčové. Její tatínek byl na základě smyšleného udání zatčen gestapem.

Paní Tkáčová: Gestapo zavřelo mého otce, ale já tenkrát jako velice odvázná, jsem vzala kolo a na to gestapo jsem jela, které tenkrát bylo u Fifejcké nemocnice a ptala jsem se v té vrátnici, jak to, co to, samozřejmě že mě vykárali, že tam nemůžu být, no ale další soused, který se taky přihlásil dodatečně k Němcům, měl tam někoho známého, takže otce pak už za pár dnů pustli.

Sourozenci obou rodičů byli z důvodu své činnosti v organizaci Sokol zavlčeni do koncentračního tábora.

Paní Tkáčová: Můj otec měl bratra, který tady v Hulvákách, to je součást Mariánských Hor, který tam byl pošt mistrem a taky Sokol, my jsme byli všichni v Sokole, takže ho zavřeli a on za půl roku v Mauthausenu zemřel. Oni říkali „zemřel“, ale ostatní vězni, co se někteří vrátili, říkali, že oni jich ubíjeli, když tam v lomu pracovali.

Maminčin bratr ten bydlel v Přívoze, taky byl nějaký činovník Sokola a právě v tu stejnou dobu v tom 42. roce, jak jich nejvíce zavírali, tak i zavřeli jeho a byl taky v Mauthausenu, kde taky přibližně v tu dobu jak ten strýc Tonda, tak ten strýc Věna, jak se jmenoval, tak oba zemřeli v tom Mauthausenu.

Zatčení byli i 2 bratřenci paní Tkáčové, kteří v té době měli 17 a 18 let.

Paní Tkáčová: Ten 17ti letý prožil celou tu dobu v Ravensbrücku a ten druhý byl celou tu dobu zavřený na gestapu v Ostravě. Takže jak po válce se vrátili tak ten, Zdeněk se jmenoval, ten který byl tady v Ostravě, tak byl k nepoznání. To byla jen kostra obtažená a představte si, že v tom věku tenkrát on měl 18 roků, když ho zavřeli, tak mu jen ty kosti tady čouhaly, to si tak pamatuji. Když to ten Slávek, ten který byl v tom Ravensbrücku, oni šli na nějaký pochod smrti a osvobodili je Američané potom a všechny ty vězně zavezli do Plzně do nemocnice a on tam asi 6 týdnů tenkrát ležel a potom je pustili domů. A já jsem šla zrovna tady po chodníku v Hulvákách a teď nákladní auto a plno jako chlapů na něm zůstali stát a najednou někdo volá „Věrko, Věrko!“, já se dívám kdo to, já jsem ho nepoznala. On byl tak tlustý, protože oni ho tam vykrmovali, ti Američani jich vykrmovali nějakýma injekcemi v té nemocnici.

Ostrava jako průmyslové centrum byla během války často bombardovaná. Jak jste prožívala nálety na město?

Paní Tkáčová: Nálety na Ostravu jsem prožívala buď doma ve sklepě a nebo jednou já jsem byla zaměstnaná na radnici a my jsme v úterý, a jak je to dodnes ve středu, měli prodlouženou dobu a už jsem tedy chodila s manželem a on, to bylo v pondělí, a on mi volá „Nemůžeš dřív odejít“, nebo tak a byla jsem v tu dobu přesazena na radnici na Slezskou Ostravu, někdo tam onemocněl, to už nevím na nějakou kratší dobu a já říkám „My máme dlouhou“, a tam děvčata mi řekli „Ale běž, my tě tu tak nějak to...“. Takže jsem odešla a jak začal nálet a tak když začalo houkat, tak jsme šli tedy do sklepa a tam jsme tedy prožili ten nálet. No a jak jsem se vrátila tak mi to, protože jak bombardovali tak z Ostravy, což už dávno tedy není, jezdila od Slezsko-ostrovského mostu tramvaj do Bohumína a do Michálkovic. A tu tramvaj zasáhla přímo jako ta bomba z toho letadla no a bylo to tam, jak mi řekli děvčata: „Dobře že si to neviděla, to byla hrůza“, že tam bylo tolik mrtvých a říkali ještě tenkrát „mozky byly na těch sklech, no dobře, že si to neviděla“.

Stalo se, že jsme běželi do sklepa a tak vždycky na to vzpomínám, protože my jsme tady, jak jsem byla, jsem měla vedoucí Němku a ta vykládala jaká je Němka a její manžel byl kdesi v Plzni nějakým policajtem, takovým tím německým a ona jako vyhrožovala, že prý až skončí válka, tak že mě udá, ona myslela že vyhrají tu válku, že mě udá, ale jak jsme byli v tom sklepě při tom náletu, jak ona byla Němka, byla zlá, že pořádně německy nemluví, tak klekla a začala „Otče náš jenž jsi na...“ česky modlit jo, tak taková byla asi Němka.

Jak dlouho trval takový nálet, půl dne nebo méně?

Paní Tkáčová: Půl dne ne. To tak spíš trvalo, jestli do hodiny bych řekla.

Protože Paní Věra je ročník narození 1924 byla 3x povolána k transportu do Německa na nucené práce. Díky pomoci bývalého rodinného lékaře, se podařilo paní Věře těmto transportům vyhnout.

Paní Tkáčová: Když mě teda zavolali do toho Německa a já už jsem byla připravená, že pojedou a tak v 10 hodin večer někdo zvonil a tak přišel on. On přišel a říkal tatínkovi „Ty přece Věrku nepustíš do Německa, to jsi nevěděl, nemohl za mnou přijít?“ No ale tak ani tenkrát tatínek si netroufal že, protože už jsme k němu vůbec nechodili, tady byl ještě jiný lékař v Mariánských horách. No a tak on mě vzal do auta, zavezl mě do nemocnice, že mám slepé střevo v nepořádku. Takže oni mě operovali hned jako a to a jak mě to, tak přišla ta německá policie, protože jsem na nádraží nebyla jo, jak oni to prý volali jména, jak mi říkali pak. Tak přišli do nemocnice, jestli tam jsem. Prvně byli u nás v bytě. Do skříní se dívali, jestli nejsem doma a tak potom byli i v té nemocnici no a v té nemocnici tedy mě drželi, protože jsem byla tak strašně nemocná, takže jsem tam ležela skoro dva měsíce v té nemocnici, ale když jsem přišla na pracovní úřad, tak tam byl, dodnes si to pamatuji, doktor, který se jmenoval Masařík, ale on si tak říkal nějak Masaryk. Ani to

neuměl pořádně vyslovit a říkal mně: „Vy jste zdravá jako ryba, v Německu taky jsou doktoři, jak budete nemocná“, a napsal mě do dalšího transportu. Jenomže zase do dalšího transportu jsem šla do nemocnice mandle vytáhnout a tam jsem strávila další 3 měsíce a tím jsem se z toho teda dostala.

Paní Tkáčová se sice přímo nezapojila do odbojové činnosti, ale jako mnozí jiní, se snažila pomoci těm, kteří byli více pronásledovaní. Po ukončení školy byla zaměstnaná na Ostravské radnici jako úřednice a na nějaký čas ji přidělili do oddělení, kde se vydávaly potravinové lístky.

Paní Tkáčová: Tak jsme ty lístky snažili nějak ztopit a dávali jsme to těm ženám, co měly ty muže v koncentraci, protože tady hlavně té paní, protože on byl Žid, takže byl v Osvětimi a oni jim krátili tenkrát ty potravinové lístky. Oni nedostali tu hodnotu jako normální Češi, no tak jsme jim se snažili nějak pomoci s tím, že jsme to tak trochu zfalšovali a jim ty lístky dávali.

Po roce 1944 začala paní Tkáčová se svým budoucím manželem jezdit na návštěvy k jeho příbuzným do Beskyd. V obci Čeladná, v lesích pod horu Smrk, se ukrývali partyzáni. Mnozí obyvatelé jim pomáhali včetně příbuzných pana Tkáče.

Paní Tkáčová: Bydleli jsme u tetinky a tam se stavovali ti partyzáni pro jídlo jo. A já jsem, možná jsem to, já jsem jednou ráno přišla do té kuchyně, tam k té tetince a tři chlapi. Já jsem se úplně lekla a ona jim do ruksaku dávala chleba a takové věci. Tak jsem hned couvala zpátky, no ona mi potom říkala „No víš, to jsou partyzáni a to jsme jim musely dát jako jídlo a ta“ a oni se ukrývali ve Smrku a chodili tedy po těch chalupách, kde jim dávali jídlo, jenomže nakonec to jeden udal a všechny ty muže z těch chalup mimo toho našeho strejdy, kterého buď nějak jménem zapomněli, protože tam byli dva stejného jména, takže ho nezavřeli. Zavřeli ho sice, ale tetinka tam šla na Ostravici s husou tenkrát a tak ho potom pustili. No ale ti ostatní, co byli zavření, tam tenkrát jako zemřeli.

Tam bylo řeznictví a v tom řeznictví byli ti partyzáni, nějakí ti důstojníci u toho řezníka v té chalupě na půdě tam spali. No ale někdo je to, já nevím určitě, jestli je někdo udal nebo jak na to přišli ti Němci. No tak tam byla velká přestřelka tenkrát. Bylo tam stanné právo. My jsme se nemohli ani na nádraží dostat, abysme odjeli od tamtud, tam byla taková ta, no a oni ti Němci je všechny zastřelili, ty partyzány co tam tenkrát byli. Mám dojem, že se říkalo čtyři, že tam byli a toho pana Machandra tam oběsili a oni tam viseli, já nevím, čtyřiaadvacet hodin na výstrahu přímo u cesty u kostela tam v Čeladné a dodnes tam je tedy památník a ti partyzáni jsou pohřbeni na hřbitově v Čeladné.

Ostrava byla osvobozena Rudou armádou 30. dubna roku 1945

Paní Tkáčová: My jsme bydleli v Hulvákách na té hlavní třídě, takže jsme seděli vlastně ve sklepě, protože se střílelo a to, tak jsme ve sklepě, ale někdo tam zakřičel, že už tu jsou Rusi. Tak jsme vyběhli ven teda. A prvního Rusa, kterého jsem viděla, naproti nás na té hlavní třídě tak byla

boční cesta a šel takový mladý chlap, mladý velice. V jedné ruce držel revolver a druhou ruku, dodnes ho vidím, měl jako zavázanou v bílém celou tu ruku měl, tu držel tak a takhle šel. To je prvního Rusa, co jsem viděla, a ušel jenom kousek a tam ho z okna sklepa někdo zastřelil. A tak on tam měl pomník dodnes tam, pokud tam je, tak dodnes tam byl na tom místě pomník. A potom někdo říkal, že Rusi tam jsou kousek dál na té hlavní cestě a že jin nejede auto, tak se otec sebral, že tam a utíkal tam, že mu pomůže s tím autem a mamka z toho byla celá špatná, tak křičela „Nechod' tam, nechod' tam“, že jsme nevěděli co se děje nebo co a Němci utíkali s koňmi směrem na Zábřeh, ale tam právě v Zábřehu přecházeli ruští vojáci přes Odru od Opavy, jak šli, tak tam přecházeli přes tu Odru právě, takže oni jim šli naproti.

Po válce se paní Tkáčová vdala a prožívala již poklidný rodinný život.